

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

36-dik szám.

(ÚJ FOLYAM.)

Nov. 2-kán.

Kolozsvár Nov. 1.

Midőn Erdély, mint egy deli mátká kézfogóját tartá a többi Magyarhómal, azzal kizelkedék magának, hogy az erkölesi érdekeken, egy szép tömeg magyar csatlakozásán kívül, még anyagi tekintetben sem megy egészen üres kézzel a férj házához.

Mátkatálának só és arany vala a legjelentékenyebb portiója. A só, — Vizaknánk kívül — még biztosítva van; de az aranyellenséges kézben.

Oct. 22 — 24-dike a legiszonyatosabb vérfürdővel vete végett Erdély bányászati főhelységének Zalathnának. 22-dikén reájok rontottak a vidéki oláhok, reájok gynyjották a várost, a menekülők útját egy szoros helyen elállották, fegyvereiket elszedték, a védtelen serget a Gy. fejérvár feléi útba körülvették, rakásra bujtatták és gyilkolták. „1200“ menekülőből „140“ megmaradtól, de terhes sebekkel s teljes nyomorúságban maradottakról van tudomásunk.

A zalathnai kamarai tisztség tehát nincs többé! Bányagazgatás, huták, olvasztók ninesenek többé. Bámulhatjuk-é, ha az elhagyott Abrudbánya élte megmentésére kétes védül a feketesárga lobogót kitűzni kényszerült.

Abrudbánya hónapok óta esdeklék levelei s küldöttei által segédért, hatás segédért. Volt olyan idő, midőn haraggal riasztották meg küldötteiket az alkalmatlanságokért. — Aztán küldtek oda két kormány biztost. — Aztán minden jó volt. S a végén forrás és folyam az ellenség kezében. Országos kinstárunk lefoglalva, bányá vidékünk vad nép kezében és zsakmányára bocsátva.

És ott van Puchner, ki magát a császár felhatalmazottjának mondja, és a ki az anarchia megzabolázására kél fel. És ez a Puchner behunytt szemmel nézi, hogy az ő eszméje szerint is cs.

k. kamarát felduljanak, es. k. tiszteket legyilkoljanak. Puchner a magukat védöktől a fegyvert elvéteti s a megtámadók közt kiosztatni hagyja. Puchner egy hadi tisztnak azt rendeli, hogy ha szeme előtt gyujtanak, rabolnak, gyilkolnak is, segédül egy lépést se menyjen.

Enynyi ármány, enynyi bűn, enynyi istentelenség példátlan a historiában.

Fel, fel az oltalomra! Mert maholnap az, a mit Erdélyben Magyarföldnek neveztek, csak néhány városra fog szoritkozni. Fejér és Küküllő megyékről már azt mondhatni, hogy nem léteznek.

De uraim, ezt az oltalmat, csak a teljes elszántságban, teljes bátorságban találhatjuk fel. A nyomorult zalathnaiak, menynyire meszszirol itélhetjük eszet, bátorságot vesztettek s ezzel mi is mindent vesztenénk; — mert tudjunk meg mindnyajan, vad elleneinknél **irgalom nincs.**

Aztán jön a segéd magyar testvéreinktől, jön a főváros felől. Ágyunk van, csak bátorság, öszszelartás és — fegyelem.

Öröm hír! E pillanatban kapunk egy levelet Pestről, mely szerint a bécsiekkal egyesült magyar sereg Windischgraeczet megverte. A katonaság nagy része átállott a jó ügyhez.

A képviselőház oct 24-diki ülésében Öryendetes tudomásul szolgál Percze Mór ezredesnek Csáktornyan oct. 18-kán kelt levele, melyben a Muraközben nyert győzedelmeiről tudósít. Irja hogy az ellenség vesztese halottakban 300, foglyokban 1000-en feljül és hogy Csáktornyan át nagy zavarban, védelmököt még sem kísértve futottak Varasdra. Muraköz 24 óra alatt kitisztult és az ellenség, (t. i. császári

katonaság) Varasdnál van összepontosulva. Nem különben tetszéssel fogadtatott Marczibányi Antal főispán és k. biztosnak Trencsinben octob. 22-kén kelt jelentése Simonics ellenséges törekvéseinek gátlásáról, mely tekintetbe a honvédő bizottmány is megtette a kellő erélyes intézkedéseket. Marjássy Mihály szepesmegyei első alispán Lőcsei oct. 20. kelt levelében Simonics bérohanása ellen tett intézkedésekről tudósít.*) Olvastatván ezután ő felségének Wessenberg által ellenjegyzett Olmüczben oct. 16. kelt és a tegnapi Közlönyben foglalt iratai, melyben Windischgraecz az Olaszthonban létező seregeknek kivételével, minden hadiseregek főparancsnokául és tábornagyul nevezi ki, nem különben ezeknek nyomán Windischgraecznek a slavon szerémi hadparancsnoksághoz kibocsátott törvénytelen rendelete, ezeknek folytán a képviselőház valamint Lamberg és Jellachich hasonló törvénytelen kineveztetések alkalmával jelenleg is kimondá, hogy ő felségének eme iratait alkotmányunk és törvényeinkbe ütközönek, s következőleg érvényteleneknek nyilatkoztatja ki nem csak, hanem Windischgraecz minden rendeleteit semmiséknek és mind azon katonai és polgári egyéneket, kik eme alkotmányduló, törvénytelen, zsarnok rendeleteknek nétalán engedelmeskedni merészelnének, honárulóknak jelentí ki, s velők a törvény súlyát éreztetni fogja. B. Vay Miklósnak Kolozsvárott oct. 21. kelt levelében a Királyhágón tuli alkotmányellenes mozgolmak tetteles kitéréséről tudósítván, közli b. Puchner hadiparancsnoknak a kormányzékhez irt levelét, valamint a Királyhágón tuli néphez bocsátott proclamatióját, mely merő hazugságok láncolatát képezyén, képviselőház egy felvilágosító ellen-nyilatkozvány kibocsátását határozza, s ennek szerkezetével Kemény Zsigmond képviselőt bizá meg.

*) Simonics Csaczanál tört-bé Trencsinbe.

Pest, oct. 25.

Sergeink a jelen pillanatban jól állanak, arról semmi híreink sincsenek; hanem anynyi való, hogy midőn máresak 1 statióra voltak Bécestől, az ellenségtől pedig csak félnegyed órányira: visszahúzódtak.

Sőt az ellenségre néhány ágyulöves is történt.— Jól értesült egyének seregeink e visszavonulásának okául azt tulajdonítják, hogy a bécsiek részéről semmi jeladás nem történt, noha eziránt a fővezérek egymásközt előlegesen meggyeztek. —

Legközelebb lajthai táborunk a schwarczgelb salaktól tökéletesen megtisztított; 120 tiszt simpliciter elbocsáttatván.

Móga fővezér egy listát készített, a melyen fölírtaknak a sereget rögtön elkelle hagyni.

Egy ezredes egy lázító tisztet saját kezüleg szurt keresztül. — Az ekép megürült tiszti állomásokra az altisztek közül történtek kinevezések.

A többi közt egy zászlóaljnál olly egyén lön kapitányya, ki nem régen ezelőtt még csak káplár volt.

Az elbocsátott tisztek közt nem egy honvédi tiszt is találtatik. — Legközelebb Móga egy parancsot kapott Windischgraecz-től, mely szerint megtisztatik neki a fővezérségnek további viselése.

A dörgedelmes intimatumot Móga phlegmatice ad acta reponálta, sazt felelé, hogy a király fogva van, s ellenségeitől környezve, annálfogva ő semmi rendeletének sem fog engedelmeskedni.

Egy Bártfáról irt magánlevélből, — melyet egy ott lakó nyugalmazott őrnagy irt — örömmel olvastuk, miképen legközelebb Bártfára egy 500 főből s lengyel emigransokból álló, tökéletesen felfegyverzett csapat érkezett Gállicziából.

Ezt nem sokára követni fogja egy nagyobb s hasonlólag jól fegyverzett 10.000 főből álló csapat (?).

E segély — melynek valóságáról legkevésbé sincs okunk kételkedni, épen jókor jő, a

rabló vezér Simonits megfékezésére éppen elegendő szám.

A Pesten állomasozó tornai önkénytes nemzetőrök parancsot kaptak hg. Voronyeczki vezérlete alatt ma délután 4 órakor Leopoldvárra indulni.

A Vilmos-huszároknak egy százada Galliáziában Csolkó nevű városban feküdt, kiknek értésére esvén Kossuth proclamatiójában felfedett állapota honunknak, eltökélték magukat 45-en egy őrmesterrel, 4 tizedessel a hazajövetelre, mi az előjáróknak értésére esvén, minden útat elkövettek a letartóztatásra, sőt Amer százados, mivel a felkészült katonák visszatérni nem akartak, közéjük lőtt, s egy közvitézt elejtett. Ezen százados zász eredetű. Azon felül Souvan vezérőrnagy az útban levő lakosokat fellázította ellenök, s általok útjokat elzáratta, s megöletésükre a rendeletet kiadta, s ha egy bécsiületes lengyelvezető Droboszky Béla nemesen ezeknek élére nem áll, s nem figyelmeztetnek egy szoros helyen tett azon intézkedésekre, hogy a hegyeltő kövekkel megvan rakva, a haza térő huszárök öszszezúztatására, 40-en felül levő lelkes huszárjaink áldozatai lettek volna a camarillának, holott minden bűnök az volt, hogy hazájokat szerették, s a törvényhozás rendeletét — gaz előjárók ellenében is — teljesítették.

Pestre oct. 21-kén Olaszhonból 19 huszár érkezett Milánóból szökve. Iszonyu merészség, feláldozás és halálnak megvetése közt voltak képesek szökésöket végrehajtani. Horvátországon keresztül jöttek haza. Még két héttel azelőtt egy szócskát sem tudtak arról, mi történik honunkban, hanem egy vendéglőben egy vándorló legény által vettek tudomást, mire csak hamar azután, egy tizedest alatt bizonyos löportoronynál örökösre levén kirendelve; az alkalmat felhasználák a szökésre. Lovukat is elhozták magukkal, de már 24

óra mulva üldözöik bé érvén ezekkel csatáznioek kellett, még pedig szerencsés eredményyel, mert 10-et levágtak s a többit megfutamtatták. Hnszáraink aztán, hogy meg ne ismerjék s el ne árulják öket, rendszeren erdőkön át útaztak és éjjel, éhséggel küzdve.

Valami 10 napig csak erdei gyümölcsökkel csillapították éhségöket s így értek haza, kipróbált rettenthetlenségöket hazájok szolgálatára ajánlandók. Éljenek. (P. H.)

A bécsi országgyűlés elhatározott még egy utolsó kérelmet a császárhoz, melyben jelenti, hogy Bécsben rend és csend uralkodik, és kéri a császárt, hogy adjon parancsot Jellacsicsnak az elmenetelre, hogy a bécsi helybeli katonaság számát állapitassa meg s ezen helyőrséget rendeltesse a polgári hatóság rendeletei alás mielőtt a városba bemenne eskettesse fel a készülő félben levő alkotmányra. Talán ultimatumára várta a feleletet, s az alatt határozta el 12 szavazat többséggel, hogy magyar segítség nem kell. A gyűlés teremén kívül pedig egész Bécs a magyar segély után esdeklük. Anynyival inkább, mivel az élelem vitelt is nagyon kezdük akadályozni a Bécsét környező sergek

Egyébaránt ott a felelet, mely Windischgracet a bécsi pornép kormány megsemmisítésére kirendeli.

Kell-e több ultimatum?

Pesten az új épületben tanyázó oláh katonaság oct. 26. föllázadt, melynek hogy a leggyászosb következményei nem voltak, csak kevésben mult. Egy őrtálló nemzetőr ugyanis tréfából azt találta mondani az oláhoknak, hogy magyar nemzeti zászlót fognak kapni; erre azok, mint-hogy már különben is fanatizálva vannak mindnyájan ellenünk, iszszonyú dühbe jöttek s öszszesoportozva a fekete-sárga lobogót követelték tiszteiktől, kiket a megtagadás esetében agyon-

lövessel fenyegettek. A tiszték, mivel megígérték, hogy a magyar alkotmányra leteendik az esküt, ettől venakódtak, mire a közlegénység még inkább kezdett zavargani. A zaj és ingerültség mindinkább nőtt, sőt egy katona dühében már rá is lőtt a nemzetőrökre. Ezek az illető főparancsnokságnak rögtön bejelentvén a dolgot, azonnal több száz emberből álló segítséget kaptak s körülállták az oláhokat, mire ezek látván a nagyobb erőt, nagy dűfülés közt visszavonultak tanyáikra. Még ma, mint mondják, szét fognak osztatni a magyar seregekbe.

Pozsonyból jött utazók beszélnek, hogy ott Kossuthnak meggyilkolása csak egy perczen mult. A hír szerint ugyanis a temesvári várparancsnok Rukavina 12,000 p. forintért leberlett egy sárgafekete szellemű Hagendorf nevű hadnagyot, hogy Kossuthot valahogy tegye el láb alól. Ezen orgyilkos tehát egész Pozsonyig kísérte Kossuthot, s ott a tömeg közt agyon akarta löni; de amint lőszerrel előveszt, confusionba jött — leereszti ismét s elárulja magát, mire a nép azonnal megrohaná s vallatni kezdé. Vallomásában legérdekesb az, hogy Kossuthot már löbb izben volt ugyan alkalma agyonlőhetni, hanem nem vitte rá a lelkismeret.

Pest, october 27-én délutáni 1 óraker.

Egész a jelen perczig Bécs felől igen kevés bizonyos hireink vannak.

A posta, melly a bécsi zavarok keletkezése óta szokottnál 2 nappal mindig később érkezik Pestre, ma egészen elmaradt.

A honvédbizottmányhoz tegnap esti 7 óraker egy futár érkezett a lajthai táborból, ki sergeink állásáról nem mondott egyebet, minthogy azok ismét vonulnak Austriába.

Ez öszvefűggésben látszik lenni Windisch-

graetznek a bécsiekhez küldött ultimátumával, melyet hitelt érdemlő kutfők után közlünk s melynek pontjai következők:

1. Az academiái legio oszolják fel.

2. A proletariatus fegyverkeztessek le.

3. A nemzetörség határozatlan időre a fegyvert szinte rakja le; és a hivatalos Wiener-Zeitungot kivéve, semmiféle political vagy szépirodalmi lap meg ne jelenjen, és az is a hivatalos közleményekre szoritkozzék. —

Ha ezen feltételek 24 óra alatt el nem fogadtatnak, a város ágyuztatása megkezdetik.

Ennélfogva az ágyuztatásnak october 25-én kellett megkezdődni, s a mint a jött futár beszéli, 25-kén a bombázás csakugyan megkezdődött.

Ez előzményeket tekintve, nincs kétség benne, miképen seregeink Windischgraetzzel okvetlen megütközendnek, miután a megszorult Bécsset segély nélkül nem hagyhatjuk. —

Milanóban, mint több olasz hírlapok írják, három magyar követtel kik a czérből utaztak Oroszországba, hogy az ottani magyar sereget visszavezessék hazánkba, Radecky elfogatott s börtönbe záratott. Quousque tandem?

Kanizsáról egy nemzetőr panaszkodik, hogy az új divatu csappantys puskákhoz szűk a gyutacs (Zünder.) — Mi bizonyossá tehetjük azon nemzetőrt, hogy nincs könnyebb mint gyutacsot készíteni. Kolozsvárt lelkes papunk Nagy Péter megkísértette, s egy két nap alatt egy gyárt rögöntözött önkéntes munkásokból, kik oct. 27 — 31. napjaiban 6000 darabot készitének.

Tordán a kamaraispány a só-pénztárt a posta szekér által Szebenbe akará csempésztetni pénteken oct. 27. A nemzetörség észrevévé és lefoglalá. — Et hic vivit?